

6. Порядок розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності затверджено наказом Міністерства регіонального розвитку та житлово-комунального господарства України від 21.10.2011 № 244 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1330-11#Text>.

7. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 34 Ст. 343.

8. Адміністративне право України. Академічний курс: Підручн.: У 2 т. / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. Т. 1: Загальна частина. С. 289.

9. Назарук Ю. Втрата чинності правозастосовчими актами органів та посадових осіб місцевого самоврядування: теоретичний аспект. *Історико-правовий часопис*. 2018. № 1 (11). С. 139-143.

10. Тимошук В. П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : монографія. К. : Конус-Ю, 2010. 296 с.

ОМЕЛЬЧЕНКО Л. В.,

здобувач

(Науково-дослідний інститут
публічного права)

УДК 342.959:339.137

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.3-2.11>

МОДЕЛІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ КОНКУРЕНЦІЇ РОЗВИНУТИХ ДЕРЖАВ

В статті здійснено комплексний аналіз моделей адміністративно-правового захисту конкуренції та тенденцій їх застосування в розвинутих державах, визначено роль та генезис адміністративного права у антимонопольній політиці. Доведено, що в сучасному адміністративному праві зарубіжних країн важливим досягненнями є, зокрема, системність регулювання, в тому числі кодифікація і консолідація адміністративних норм, розвинені процедури, розробленість і застосування принципів адміністративного права, при цьому в контексті проблематики балансу економічних інтересів звертає на себе увагу велике значення принципу пропорційності в регулюванні і правозастосуванні. Наголошено, що розвиток захисту конкуренції в зарубіжних країнах відбувається в рамках адміністративно-правового режиму регулювання. Аргументовано, що за допомогою адміністративно-правових норм регулюються такі ключові елементи сучасних систем захисту конкуренції, як розслідування антимонопольних порушень, у тому числі антиконкурентних угод і зловживань домінуючим становищем, а також інші процедури діяльності антимонопольних органів, у тому числі контроль злиттів, контроль погоджень. Визначено, що складовими предмету адміністративно-правового регулювання в багатьох країнах виступають також контроль надання державної допомоги, адміністративна нормотворчість, статус контролюючого органу, основи і порядок його взаємодії з іншими публічними суб'єктами влади, порядок квазі-судового і судового оскарження актів конкурентних (антимонопольних) органів, публічна відповідальність порушників тощо. Наголошено, що в антимонопольному законодавстві США основний

акцент робиться на кримінально-правових заборонах і вирішальну роль у розгляді справ про порушення конкуренції відіграють суди, адже основою законодавства є судові прецеденти, а крім того, особливістю моделі правового захисту конкуренції в даній країні є визнання монополій незаконними як такими. Визначено, що у Німеччині та Франції антимонопольне законодавство містить значну кількість адміністративно-правових норм, що наділяють досить широкими повноваженнями антимонопольні органи.

Аргументовано, що захист конкуренції в зарубіжних розвинених державах найчастіше заснований на поділі правового регулювання захисту ринку від недобросовісної конкуренції і монополістичних дій, при цьому нормативні правові акти, що містять норми в області недобросовісної конкуренції, встановлюють заходи захисту конкуренції приватно-правового характеру. Правові акти, що регулюють монополістичну діяльність, визначають заходи, що мають в більшості своїй публічно-правову природу.

Обґрунтовано, що розгляд досвіду зарубіжних країн у структуруванні заходів конкурентної політики дозволяє визначити серед них місце заходів адміністративно-правового захисту конкуренції.

***Ключові слова:** адміністративне право, адміністративне законодавство, адміністративно-правове забезпечення, конкуренція, захист конкуренції, адміністративно-правовий захист конкуренції, публічне адміністрування, реалізація прав, правовий механізм, ринкова економіка.*

Omelchenko L. V. Models of administrative and legal protection of competition in developed countries

The article provides a comprehensive analysis of models of administrative and legal protection of competition and trends in their application in developed countries, defines the role and genesis of administrative law in antimonopoly policy. It is proved that in the modern administrative law of foreign countries, important achievements are, in particular, the consistency of regulation, including the codification and consolidation of administrative norms, developed procedures, the development and application of the principles of administrative law, while in the context of the problem of the balance of economic interests, the great importance of the principle of proportionality in regulation and law enforcement draws attention. It is noted that the development of competition protection in foreign countries takes place within the framework of the administrative and legal regulatory regime. It is argued that administrative and legal norms regulate such key elements of modern competition protection systems as investigation of antimonopoly violations, including anti-competitive transactions and abuse of dominant position, as well as other procedures for the activities of antimonopoly bodies, including control of mergers, control of approvals. It is determined that the components of the subject of administrative and legal regulation in many countries are also the control of the provision of state aid, administrative rulemaking, the status of the controlling body, the basics and procedure for its interaction with other public subjects of power, the procedure for quasi-judicial and judicial appeals against acts of competitive (antimonopoly) bodies, public liability of violators, etc. It is noted that in the US antitrust legislation, the main emphasis is on criminal law prohibitions and the courts play a decisive role in the consideration of cases of violation of competition, because the basis of legislation is judicial precedents, and in addition, the feature of the model of legal protection of competition in this country is the recognition of monopolies as illegal as such. It is determined that in Germany and France, the antimonopoly legislation contains a significant number of administrative and legal norms that give broad powers to the antimonopoly authorities.

It is argued that the protection of competition in foreign developed countries is most often based on the separation of legal regulation of market protection from unfair competition and monopolistic actions, while regulatory legal acts containing norms in the field of unfair competition establish measures to protect competition of a private legal nature. Legal acts regulating monopolistic activities define measures that are mostly of a public-legal nature.

It is proved that consideration of the experience of foreign countries in structuring competition policy measures allows us to determine the place of measures of administrative and legal protection of competition among them.

Key words: *administrative law, administrative legislation, administrative and legal support, competition, protection of competition, administrative and legal protection of competition, Public Administration, implementation of rights, legal mechanism, market economy.*

Постановка проблеми. Ефективність захисту та рівень розвитку конкуренції в Україні значною мірою залежить від ефективності проведення державної політики за широким спектром напрямів: від макроекономічної політики, створення сприятливого інвестиційного клімату, включаючи розвиток фінансової та податкової системи, зниження адміністративних та інфраструктурних бар'єрів, до захисту прав громадян та національної політики.

Сучасний період виявився явно недостатнім для створення нормальних умов розвитку конкуренції, що проявляється в даний час в існуванні негативних наслідків переходу від адміністративно-командних до ринкових методів регулювання економіки, у тому числі надмірної монополізації більшості її галузей, порушень конкуренції з боку органів державної влади.

Важливість поглибленого вивчення адміністративно-правового забезпечення захисту конкуренції в Україні зумовлена необхідно дослідити і дати наукову оцінку затвердженій в даний час тези про забезпечення розвитку ринкових відносин при значному ослабленні ролі держави в економіці і соціальній сфері. Слід враховувати, що захист конкуренції відноситься до числа форм державного втручання в економіку, необхідність, глибина проникнення і ефективність якого завжди викликали критику з боку не лише практиків, а й науковців різних галузей знань. Проблема полягає в необхідності мінімізувати негативні наслідки, пов'язані з антимонопольним регулюванням, забезпечивши за допомогою відповідних адміністративно-правових механізмів при цьому як ефективний захист конкуренції, так і гармонійний розвиток економіки країни. Необхідно точно з'ясувати в яких сферах і наскільки держава може собі дозволити відійти від прямого адміністрування і використовувати інші методи, в першу чергу економічні, без шкоди для ефективності та цілісності державного управління. Рівень втручання держави в економіку повинен, з одного боку, забезпечити високу якість державного управління, а з іншого боку, не допустити безконтрольність об'єктів управління.

В даний час, незважаючи на активні зусилля антимонопольних органів щодо створення нормальних умов для розвитку конкуренції на товарних ринках, відсутня узгодженість дій всередині системи виконавчої влади, необхідна для ефективного вирішення завдань антимонопольної політики. Розбіжність відомчих інтересів органів державного управління в області захисту конкуренції перешкоджає синхронічному зниженню економічної концентрації на різних товарних ринках. Негативно позначаються на конкуренції дії органів державної влади при проведенні закупівель для державних потреб. Особливо актуальним наукове дослідження проблем адміністративно-правового захисту конкуренції стає у зв'язку з необхідністю створення сприятливого інвестиційного клімату в країні, що передбачає формування відповідного міжнародним стандартам інституційного середовища, в тому числі інститутів захисту конкуренції.

Дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення захисту конкуренції пов'язане з суттєвими методологічними та практичними труднощами. З цілого ряду концептуальних проблем зберігається різноманіття точок зору, що стосуються понятійного апарату.

У близькі за значенням терміни часом вкладається різний зміст. Відсутність єдиної термінології і однакового тлумачення базових категорій, у тому числі нормативних, на практиці призводить до різних оцінок, різноплановості і нескоординованості дій суб'єктів захисту конкуренції між собою.

Актуальність дослідження полягає ще й у тому, що розробкою проблеми в Україні переважно займалися представники більшою мірою економічної теорії, а не вчені-правознавці, і ще меншою мірою – представники науки адміністративного права.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Проблеми адміністративно-правового забезпечення прав громадян приділялась увага науковців різних галузей знань. Серед вчених-юристів, які займалися дослідженням цієї проблематики, можна відзначити роботи О. Бандурки, О. Бакалінської, В. Галуцька, О. Дрозда, Т. Коломоєць, Т. Харчук. Окремі аспекти публічного адміністрування в сфері захисту конкуренції вивчали: Ю. Битяк, О. Безух, Ю. Журик, С. Кузьміна, Д. Павлов, О. Скакун, О. Швайка С. Шкляр, І. Шуміло.

Враховуючи динамічність адміністративного законодавства, а також досить швидкі темпи розвитку конкурентних відносин, багато наукових положень частково втратили свою актуальність. Таким чином, цілком обґрунтовано можна говорити про те, що сьогодні необхідним стає системне і фундаментальне дослідження теоретичних і прикладних проблем, пов'язаних з адміністративно-правовим забезпеченням захисту конкуренції, на основі новітніх адміністративно-правових засад.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є комплексний аналіз моделей адміністративно-правового захисту конкуренції та тенденцій їх застосування в розвинутих державах.

Виклад основного матеріалу. Проводячи ретроспективний огляд розвитку адміністративного права в Україні і Світі, необхідно відзначити кілька важливих моментів. Перш за все звертає увагу істотна відмінність генезису сучасних адміністративно-правових засобів антимонопольного регулювання в Україні і зарубіжних правопорядках західних країн, що мають більш довгу, ніж Україна сучасну історію антимонопольного права.

Відмінність полягає в тому, що сучасне антимонопольне право в зарубіжних країнах розвивалося в ХХ ст. і в даний час знаходиться в нерозривному зв'язку з розвитком так званого загального адміністративного права, при цьому, з одного боку, нові правові інститути антимонопольного права самі стали каталізатором формування відповідних загальних адміністративно-правових інститутів, таких як інститут незалежних адміністративних органів і квазі-судової діяльності, з іншого, антимонопольне право стало залежати від загальних досягнень адміністративного права, впроваджуючи в своє законодавство вимоги останнього, зокрема адміністративно-правові принципи, адміністративні процедури, гарантії приватній особі від свавілля адміністрації. У той же час створення в Україні сучасного права відбувалося в умовах нерозвиненості адміністративно-правових засобів та інститутів загальної частини [5].

У зв'язку з цим в теоретичному плані необхідно також відзначити, що, розвиваючись як складова частина адміністративного права, сучасне антимонопольне право в той же час несе в собі істотну специфіку, що виражається насамперед в перманентній необхідності застосування гнучких підходів, використання великого обсягу індивідуального регулювання суб'єктами антимонопольного правозастосування або, іншими словами, великого обсягу дискреційних повноважень. Дискреція є спільною проблемою адміністративного права і в антимонопольному адміністративному праві проявляє себе особливо зважаючи на значний вплив економіки і необхідності індивідуального підходу до окремих ринків тощо, однак, з метою забезпечення балансу як різних публічних інтересів, так і балансу публічних і приватних інтересів, такий обсяг розсуду повинен контролюватися на предмет невиходу індивідуальних правозастосовних рішень за рамки поставлених державою завдань і захисту прав приватних осіб. Іншими словами, необхідні правові засоби, які формують можливість перевірки індивідуальних рішень, а також створюють умови для їх відповідності загальним стратегічним завданням балансу інтересів [2].

Для цієї мети в рамках Загальної частини адміністративного права адміністративно-правового антимонопольного регулювання в зарубіжному адміністративному праві, як частини адміністративного права, були вироблені в ХХ ст., зокрема, такі підходи, що забезпечують дотримання балансу інтересів як з метою узгодження приватних і публічних інтересів, так і різних публічних інтересів між: закріпленням і забезпеченням реалізації суб'єктивного публічного права, активною імплементацією і застосуванням адміністративно-правових принципів в антимонопольному регулюванні, залученням в розробку змісту антимонопольного регулювання і реалізацією його завдань, широкого спектру владних публічних суб'єктів, розробкою і поширенням адміністративних процедур відповідно до вимог загального адміністративного законодавства про адміністративні процедури, в тому числі для цілей адміністративної нормотворчості і правозастосування, формування спеціалізованих організаційних моделей оскарження актів антимонопольних органів, що забезпечують дієвий судовий і/або квазі-судовий контроль щодо владних суб'єктів, які діють у сфері антимонопольного регулювання, регламентація обсягу адміністративного розсуду антимонопольних органів на основі балансу недискреційних і дискреційних повноважень, контролю законності і доцільності, з одночасним закріпленням гарантій реалізації дискреційних повноважень відповідно до встановлених принципів і процедур адміністративної діяльності та вимог правової стабільності, розвинена система принципів адміністративного права та забезпечення їх впливу не правове регулювання і правозастосування [1].

Також баланс інтересів забезпечується системою вилучень з-під дії антимонопольних законів окремих сфер і галузей господарської діяльності, у тому числі при одночасній передачі відповідних конкурентно-правових регулюючих і правозастосовних повноважень галузевим владним суб'єктам управління.

Поряд із зазначеним вище, в сучасному адміністративному праві зарубіжних країн важливим досягненнями є, зокрема, системність регулювання, в тому числі кодифікація і консолідація адміністративних норм, розвинені процедури, розробленість і застосування принципів адміністративного права, при цьому в контексті проблематики балансу економічних інтересів звертає увагу велике значення принципу пропорційності в регулюванні і правозастосуванні. Деякі відмінності в принципах, незважаючи на їх значну схожість в змістовній і цільовій основі, пов'язані в тому числі і зі специфікою розуміння предмета і цілей адміністративного права в різних державах. Однак, як і інші засоби та інститути адміністративно-правового регулювання, незалежно від їх відмінностей, вони спрямовані на забезпечення основних цілей адміністративного права, а також сприяють забезпеченню балансу інтересів як по осі приватні-публічні, так і публічні-публічні [6].

В конкурентній політиці та законодавстві зарубіжних країн поєднання адміністративно-правових, кримінально-правових, та цивільно-правових заходів відрізняється і становить унікальну для кожної держави модель правового захисту конкуренції. Представляє інтерес коротка характеристика таких моделей, що застосовуються в США і країнах Євросоюзу. Антимонопольне законодавство даних країн стало зразком для формування відповідних законів в Україні та інших державах.

Так, в антимонопольному законодавстві США переважають заходи кримінально-правового характеру. Закон Шермана 1890 року як конституюючий антимонопольний закон у США має переважаючий характер кримінально-правового статусу.

Основні принципи Закону Шермана викладені в його перших статтях:

- Стаття 1 визнає незаконним всякий договір, об'єднання у вигляді тресту або іншої формі, а також змову з метою обмеження розвитку промисловості або торгівлі з різними штатами або іноземними державами. Особа, визнана винною у відповідному порушенні, піддається штрафу або тюремному ув'язненню.

- Стаття 2 визнає винним у правопорушенні антимонопольного законодавства будь-яку особу, яка монополізує або намагається монополізувати, або вступає в змову з будь-якою іншою особою, або особами, з метою монополізувати будь-яку частину промисловості або торгівлі між різними штатами, або з іноземними державами. Запобіжний захід в цьому випадку – штраф, тюремне ув'язнення.

• Стаття 3 визнає незаконним всякий договір, об'єднання у вигляді тресту або в іншій формі, або змову з метою обмеження промисловості або торгівлі на території США [10].

З моменту прийняття закону Шермана почала активно розвиватися судова практика з антимонопольних справ у США. Підсумком численних судових розглядів стало прийняття в 1914 році двох законів: Закону Клейтона, який доповнив існуючі закони, спрямовані проти незаконних обмежень ринку і розвитку на ньому монополій, а також Закону про утворення Федеральної торгової комісії, покликаної забезпечити контроль і припинення дій, що порушують антитрестівське законодавство.

Аналіз розвитку державної політики щодо захисту конкуренції в США в XX столітті приводить до висновку про чергування періодів посилення і ослаблення державного регулювання конкурентних відносин. Безпосередній вплив на зазначену особливість надавала політична ситуація в країні. Як зазначає у своєму дослідженні О. Галуцько, «кожен новий склад президентської адміністрації, особливо при зміні «партії влади», вносив певні зміни в механізм антимонопольного регулювання, до складу антимонопольних органів і конкретної спрямованості їх дій» [5].

Таким чином, в антимонопольному законодавстві США основний акцент робиться на кримінально-правових заборонах і вирішальну роль у розгляді справ про порушення конкуренції відіграють суди, адже основою законодавства є судові прецеденти. Крім того, особливістю моделі правового захисту конкуренції в даній країні є визнання монополій незаконними як такими (*per se*). Тому, судам для притягнення до відповідальності компаній, обвинувачених у порушеннях антимонопольного законодавства, необхідно встановити факт змови конкурентів про ціну.

Формальний склад правопорушення не вимагає доказів заподіяння або загрози заподіяння шкоди конкуренції в результаті вчинення правопорушення. Якщо порівнювати досвід США з вітчизняним, то важливо відзначити, що кримінальне переслідування по антимонопольних справах в Україні практично не грає помітної ролі в антимонопольній політиці [10].

Моделі правового захисту конкуренції в європейських країнах, наприклад, таких як Німеччина і Франція, відрізняються від американської моделі.

В європейських державах розвиток захисту конкуренції відбувався, з одного боку, під впливом американського досвіду, а з іншого – їх особливості значною мірою зумовлені специфікою національних економік.

Для європейських країн характерне більш стримане державне антимонопольне регулювання, яке, на відміну від американської практики, засноване не на формальній забороні, а передбачає контроль злиттів і узгоджень.

Так, наприклад, у Німеччині політика сприяння конкуренції визнає наявність загрози для конкурентних відносин на ринку у разі значного збільшення ступеня концентрації економічної влади. У цьому випадку головним є недопущення надмірного збільшення економічної влади підприємств, коли таке призводить до встановлення домінуючого стану на ринку або посилює його. При цьому, однак, сама наявність домінуючого становища на ринку не є приводом для вжиття будь-яких заходів, якщо це положення не використовується для різного роду зловживань по відношенню до конкурентів.

У Франції державна політика щодо захисту конкуренції традиційно слідує політиці дирижизму – втручання держави в господарську діяльність і чіткої регламентації економічних процесів.

Першими актами, регулюючими конкурентні відносини в цій країні, являлися Конституція 1791 р., що проголосила принцип свободи торгівлі і підприємництва, а також ст. 419 Кримінального кодексу Франції 1810 р., яка забороняла об'єднання, спрямовані на підрив нормальної дії закону попиту і пропозиції [7].

Крім того, ключовим для розвитку антимонопольної політики у Франції стало прийняття в 1986 році Ордонансу № 86-1243 про свободу цін і конкуренції. Даним нормативним правовим актом були визначені випадки, коли уряд може втручатися в конкурентні відносини. Зокрема, сюди відносилося регулювання цін для окремих секторів економіки, де цінова конкуренція обмежена або в силу монопольної ситуації, або серйозних труднощів

у постачанні, або законодавчих та інструктивних положень. Уряд також може встановлювати заходи проти надмірного підвищення цін, тимчасові заходи, продиктовані кризовою ситуацією, надзвичайними обставинами, публічним лихом або явним чином неприродною ситуацією на ринку в певній галузі [9].

У 2000 році у Франції був прийнятий Комерційний кодекс, основою змісту Книги четвертої якого («Про свободу цін і про конкуренцію») є норми розглянутого нами Ордонансу. У даній книзі регламентуються питання ціноутворення і взаємовідносин між підприємцями, що займаються економічною діяльністю в одній і тій же або в суміжних сферах, правила про антиконкурентні дії, про економічну концентрацію підприємств, про прозорість підприємницької діяльності, про дії, що підривають конкуренцію між підприємцями тощо. Згідно з комерційним кодексом, ключова роль в процесі прийняття Урядом рішень в області захисту конкуренції належить Антимонопольному органу (Autorité de la concurrence). Істотною особливістю в компетенції Autorité de la concurrence, в порівнянні з компетенцією попередньо діючої Комісії з конкуренції (Conseil de la concurrence), стало наділення Autorité de la concurrence повноваженням за своєю ініціативою провести дослідження окремих секторів ринку. На думку керівництва Autorité de la concurrence, ці повноваження дозволять антимонопольному органу зайняти більш активну позицію і чітко визначити свої пріоритети [7].

Таким чином, у Німеччині та Франції антимонопольне законодавство містить значну кількість адміністративно-правових норм, що наділяють досить широкими повноваженнями антимонопольні органи.

Висновки. Резюмуючи короткий аналіз основних особливостей захисту конкуренції в розглянутих зарубіжних країнах, слід зазначити, що антимонопольне законодавство є ключовою формою державно-правового впливу на конкурентні відносини. За допомогою нього держава створює інституційне середовище, що визначає умови конкуренції в економіці і забезпечує реалізацію основних напрямів антимонопольної політики. Дане інституційне середовище складається з набору законодавчих актів, що визначають правила взаємодії господарюючих суб'єктів і правила втручання держави в цю взаємодію.

Розвиток захисту конкуренції в зарубіжних країнах відбувається в рамках адміністративно-правового режиму регулювання. За допомогою адміністративно-правових норм регулюються такі ключові елементи сучасних систем захисту конкуренції, як розслідування антимонопольних порушень, у тому числі антиконкурентних угод і зловживань домінуючим становищем, а також інші процедури діяльності антимонопольних органів, у тому числі контроль злиттів, контроль погоджень. Серед предмета адміністративно-правового регулювання в багатьох країнах виступають також контроль надання державної допомоги, адміністративна нормотворчість, статус контролюючого органу, основи і порядок його взаємодії з іншими публічними суб'єктами влади, порядок квазі-судового і судового оскарження актів конкурентних (антимонопольних) органів, публічна відповідальність порушників тощо.

Захист конкуренції в зарубіжних розвинених державах найчастіше заснований на поділі правового регулювання захисту ринку від недобросовісної конкуренції і монополістичних дій. При цьому нормативні правові акти, що містять норми в області недобросовісної конкуренції, встановлюють заходи захисту конкуренції приватно-правового характеру. Правові акти, що регулюють монополістичну діяльність, визначають заходи, що мають в більшості своїй публічно-правову природу.

Розгляд досвіду зарубіжних країн у структуруванні заходів конкурентної політики дозволяє визначити серед них місце заходів адміністративно-правового захисту конкуренції.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України: підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, О.В. Дяченко та ін.; за ред. Ю. П. Битяка. Київ : Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, Р.А. Калюжний та ін.; відповід. ред. В.Б. Авер'янов. Київ : Юридична думка, 2004. Т. 1. 584 с.

3. Бакалінська О.О. Проблеми і перспективи розвитку конкурентного законодавства України. Часопис Київського університету права. 2013. № 3. С. 17-21.
4. Бакалінська. О.О. Конкурентне право. Київ: КНТЕУ, 2009. 379 с.
5. Галуцько В. В. Охорона права власності: адміністративно-правові аспекти : монографія. Херсон, 2008. 348 с.
6. Галуцько В.В. Поняття та зміст адміністративно-правового регулювання / В.В. Галуцько, О.М. Єшук. Actual problems of corruption prevention and counteraction. 2011. URL: <http://www.law-property.in.ua>. (дата звернення: 17.03.2020 р.).
7. Code de commerce. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000005634379&dateTexte=vig>. (access date: 12.03.2020)
8. Competition. Cartels. URL: http://ec.europa.eu/competition/cartels/overview/index_en.html. (access date: 18.03.2020)
9. ECN Model Leniency Programme: 2018 revision. URL: http://ec.europa.eu/competition/ecn/mlp_revised_2018_en.pdf. (access date: 15.03.2020)
10. US Department of Justice Antitrust Division Manual, Fifth Edition, November 2012. URL: <http://www.justice.gov/atr/public/divisionmanual/atrdivman.pdf>. (access date: 10.03.2020)

ПОДЗИГУН Г. В.,

здобувач кафедри адміністративного
та господарського права
(Запорізький національний університет)

УДК 342 (477)

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.3-2.12>

СУСПІЛЬНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Статтю присвячено дослідженню особливостей суспільних відносин у сфері цифрової трансформації в якості об'єкта публічного адміністрування. Акцентовано увагу на тому, що поширення процесів інформатизації, комп'ютеризації та діджиталізації, що утворюють сферу цифрової трансформації України, вимагають від держави забезпечення високого рівня організації суб'єктів публічного адміністрування, використання електронних форм їх взаємодії з населенням та застосування нових інформаційно-комунікативних методів у сфері управління державними та суспільними справами.

З'ясовано, що суспільні відносини у сфері цифрової трансформації як об'єкт публічного адміністрування структурно сформовано із суспільних відносин, що виникають у зв'язку з: 1) реалізацією виконавчо-розпорядчої діяльності суб'єктів публічного адміністрування; 2) наданням електронних адміністративних послуг; 3) притягненням особи до адміністративної відповідальності із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій; 4) забезпеченням прав і свобод громадян через використання інформаційно-комунікаційних технологій, що пов'язано із запровадженням інституту електронної петиції.

Визначено, що діяльність суб'єктів публічного адміністрування у сфері цифрової трансформації реалізується через інструменти публічного адміністру-

